

PROPOSTES CONSULTA PRÈVIA DECRET CODI ACCESSIBILITAT

ECOM és un moviment associatiu, integrat per 129 organitzacions de persones amb discapacitat física.

ECOM té la missió, d'una banda, de:

Defensar l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat física per aconseguir la plena inclusió social i millorar la seva qualitat de vida, amb l'empoderament de les persones com a eix vertebrador.

I, per l'altra:

Enfortir el sector associatiu de la discapacitat física a través de la participació, la representació i el seu empoderament.

La Federació ECOM fa un seguit de propostes (especificades en el document adjunt), en relació a la consulta del Decret d'aprovació del Codi d'accessibilitat de Catalunya (*Consulta pública prèvia a la tramitació del projecte de Decret d'aprovació del Codi d'accessibilitat de Catalunya, en compliment de la disposició final tercera de la Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat*).

En aquest document hem donat resposta, tant a les preguntes proposades per a orientar les aportacions, com a d'altres que considerem importants que es tinguin en compte.

Aquestes propostes han estat fruit del treball de la comissió que ECOM va crear al 2016 amb l'objectiu de treballar el futur Codi d'accessibilitat. En aquesta comissió van participar tant entitats federades, com altres moviments socials i persones que a títol individual van voler intervenir i fer propostes a l'articulat. En total, vam comptar amb la participació de quasi 80 assistents.

- En relació a la pregunta:

1. Esteu d'acord en què s'unifiqui la normativa reguladora d'accessibilitat en els àmbits més importants de la vida diària, per tal que tingui més visibilitat i sigui més clarificadora i fàcil d'aplicar?

Considerem fonamental la unificació normativa reguladora en temes d'accessibilitat. Primer de tot, perquè tenir un marc normatiu únic, a nivell autonòmic i estatal, facilitaria molt la feina, tant a nivell tècnic com polític. La situació actual es caracteritza per una confusió pel que fa a l'aplicació de la llei. El marc estatal i el marc autonòmic no van en la mateixa direcció i a vegades els preceptes d'un van en detriment de l'altre.

Desitgem que aquest Decret sigui capaç d'unificar el marc normatiu sense que els tècnics recorrin a la recerca del criteri més restrictiu entre el marc autonòmic i l'estatal.

- En relació a la pregunta:

2. Esteu d'acord en que, per als espais, edificis i elements de nova creació s'estableixin unes condicions de major exigència?

Sí, estem d'acord.

A ECOM creiem que qualsevol nova construcció hauria de tenir en compte els criteris de disseny universal per garantir la plena accessibilitat a tothom. No fer-ho així, suposa un sobrecost innecessari, ja que al cost de construcció de l'edifici a posteriori caldria sumar-li el cost de l'adaptació futura de l'habitatge, cosa que trobem incongruent i innecessària.

Creiem que s'hauria d'avançar cap a la plena accessibilitat dels edificis d'habitatges, i no permetre una accessibilitat fraccionada, que limitarà la circulació de la persona als espais on la llei ha valorat i establert que ho ha de poder fer.

Pensem que en obra nova s'haurien d'introduir elements que han demostrat que ajuden a millorar l'autonomia de les persones amb discapacitat, com, p.ex., les portes d'accés automàtic. En obra nova tampoc hauria de ser un problema que les portes tinguessin una amplada lliure de pas d'entre 0,90 m. i 1,00 m. Si aquests elements es tenen en compte des del moment del disseny, no ha de per què encarir l'obra final.

Per altra part, des d'ECOM proposem que en tots els edificis plurifamiliars de nova construcció s'instal·li un ascensor des del primer moment. No fer-ho així comportaria una despesa (també per l'administració) i una obra posterior innecessària, que aniria en detriment de la persona amb discapacitat i/o mobilitat reduïda. D'igual manera, no tenir en compte aquest fet faria que les polítiques d'inclusió i "envelliment actiu" no complissin amb la seva finalitat i, per tant, fracassessin.

En el cas de tractar-se d'un edifici de planta baixa més 1 (dos habitatges), es podria valorar deixar l'espai necessari per la posterior instal·lació.

- En relació a la pregunta:

3. Esteu d'acord en que, en els entorns existents i/o antics, s'estableixin unes condicions específiques que propiciïn la seva transformació i facilitin una millora d'accessibilitat d'acord amb el principi d'ajustos raonables i proporcionalitat?

No estem d'acord.

Ens continua preocupant l'ús excessiu, en tot l'articulat, de conceptes com "ajustos raonables" i "practicable". Novament, en la redacció de la llei d'accessibilitat, des d'ECOM, vam ser molt crítics amb aquests conceptes, ja que la interpretació que es faci d'aquests termes pot tenir un impacte molt negatiu en l'assoliment d'una accessibilitat universal. Per tant, és important que el Decret concreti el màxim per evitar que algun article quedi subjecte a interpretacions.

Entenem que seguir parlant d' "ajustos raonables" i "proporcionalitat" és una limitació al dret a l'accessibilitat universal i una manera de perpetuar la discriminació vers alguns sectors. Cal tenir en compte que per a una persona amb discapacitat, amb dificultats de mobilitat, els termes 'raonable' i 'proporcionalitat' no tenen el mateix sentit que per a qui es pot moure sense cap limitació.

Des d'ECOM entenem que el terme "practicable" és un concepte limitador de l'accessibilitat i que pot anar en detriment de la utilització dels espais amb plena autonomia, ja que no

assegura ni la interacció ni la comoditat a totes les persones.

Així mateix, creiem que termes com “promoure” o “vetllar”, s'haurien de substituir per termes com “garantir”. Pensem que el Decret no ha de ser només una declaració d'intencions, sinó una legislació que aposti veritablement per garantir l'accessibilitat universal.

Per últim, és imprescindible que el règim sancionador es compleixi. Malauradament, en masses ocasions, ens trobem amb actuacions que queden impugnes davant la llei.

- En relació a la pregunta:

4. Valoreu adequat i just que hi hagi una normativa que busqui l'equilibri entre accions exigibles, usabilitat dels serveis i entorns i progressivitat pautada de les transformacions, per tal que sigui sostenible i factible per a tots els col·lectius de la societat (ciutadans, professionals, gestors, empresaris, etc.)?

L'equilibri entre els diversos col·lectius mencionats no pot anar en detriment de la promoció de l'accessibilitat universal i del fet que ens trobem ja en un moment de retard respecte al que marca la llei.

S'ha d'exigir el compliment de la legislació i normativa ja vigent, i la co-responsabilitat de totes les parts amb l'objectiu comú de garantir la igualtat d'oportunitats i la no discriminació per motius de diversitat funcional: recordem que la data en la qual tot hauria de ser accessible és desembre de 2017 (segons el Reial Decret Legislatiu de 2013, aplicable també a Catalunya).

Pel que fa edificació, per exemple, entenem que els terminis temporals de l'aplicació del present Decret han de tenir en compte l'any en el qual es va edificar l'equipament en qüestió (sigui públic o privat), ja que ens trobem en una situació d'incompliment des de l'aprovació del Decret del 1995. Per aquesta raó considerem que s'han de plantejar quatre termes temporals pel parc edificat i que, a partir d'aquestes quatre categories, s'aplicaran els terminis temporals que es considerin adequats i garanteixin una millora real de l'accessibilitat:

Edificis de patrimoni històric i cultural:

En aquest cas l'estudi de les possibles adaptacions s'haurà de portar a terme per un equip multidisciplinari compost per tècnics de sector de l'edificació i tècnics del sector de la discapacitat. L'estudi del cas concret haurà de ser públic i generar un catàleg de bones pràctiques per casos futurs. La idea de base és la promoció de l'accessibilitat.

Parc edificat existent abans del 1995:

En aquest cas l'adaptació havia de seguir els criteris marcats pel Codi d'accessibilitat del 1995 i que a hores d'ara (més de 20 anys després) hauria d'haver solucionat la manca d'accessibilitat.

Parc edificat existent després del 1995:

En aquest cas no es poden tolerar terminis molt llargs com els que proposa el nou Decret (2019 ó 2022). Aquests edificis es van edificar amb un Decret en vigor que fomentava l'accessibilitat (la única adaptació pendent seria l'eliminació del desnivell en l'accés de l'edifici) i la manca d'adaptació actual és conseqüència de la poca voluntat política i la laxitud en la concessió de llicències. Els terminis temporals en aquests casos han de ser curts i prioritaris.

Nova edificació:

L'accessibilitat de les edificacions de nova construcció no pot estar subjecta a excepcions (com dèiem en la pregunta 2).

A continuació, fem altres aportacions que considerem importants que es tinguin en compte:

5. Treballar des de la perspectiva i els valors de la diversitat de manera transversal i incloure les necessitats de col·lectius fins ara ignorats.

És imprescindible treballar els continguts del futur Decret des de la perspectiva i els valors de que la diversitat significa també tenir en compte les diferents edats, etapes de la vida, situacions (que de vegades s'obvien simplement per una qüestió de valors, com pot ser la maternitat/paternitat i criança, sexualitat...), la perspectiva de gènere..., i, per tant, també trencar amb l' "estàndard" de "discapacitat" que amb el temps s'ha anat creant (p. ex. el perfil d'una persona amb discapacitat física pel qual es dissenya no necessàriament té per què ser el d'una persona usuària de cadira de rodes manual, presumiblement home, de mitja edat i amb paraplegia).

De la mateixa manera, treballar l'accessibilitat des de la diversitat equival necessàriament a incorporar més espectres de l'accessibilitat, com és el cognitiu: fins ara sense regular i pràcticament sense reconèixer des de molts àmbits.

Altres exemples d'aquest punt serien també la necessitat de regular l'existència i nombre mínim de banys públics accessibles a les nostres places i carrers (imprescindible per a persones afectades de Crohn o cistitis), la ubicació d'espais d'ombra (sobretot per a les persones amb fotosensibilitat, com les quals conviu amb lupus), incloure en format accessible la informació sobre al·lèrgens alimentaris en els envasos, reconèixer l'ús dels pictogrames i dels sistemes alternatius i augmentatius de la comunicació (SAAC), i com aquests poden influir en la interacció amb l'entorn "wayfinding"...

6. Nous temps, noves situacions: resoldre buits legals mitjançant consens i amb la participació de les parts implicades.

Un dels majors reptes davant els quals es troba el futur Decret d'accessibilitat català és la necessitat imperiosa de regular situacions de buit legal.

Parlem, per exemple, de l'accés al transport públic de persones usuàries de escúters (o altres productes de suport per a la mobilitat, relativament nous al mercat com les segways adaptades), el disseny dels carrers de plataforma única (aquelles en les quals circulen a la mateixa altura vehicles i vianants, i suposen amb el plantejament actual un risc per a la integritat física sobretot entre les persones cegues), o la constant aparició de noves tecnologies que, alhora que obren un món de possibilitats quant a millorar la qualitat de vida del col·lectiu, poden també engrandir la bretxa digital i suposar un motiu més de discriminació i desigualtat social.

A fi d'arribar a solucions que responguin tant a les necessitats dels col·lectius directament afectats com als requeriments d'altres grups de ciutadania (no oblidem que l'espai públic ha de ser un espai de convivència entre tots i totes), a l'hora de posar-se a la feina per consensuar com resoldre aquests buits normatius, és imprescindible tenir en compte la creació d'espais de treball inclusius que comptin amb el diàleg directe i la participació proactiva de totes les parts implicades (tant a nivell de ciutadania com d'administració).

7. Manteniment de l'accessibilitat.

Així mateix, hauria de prestar-se una especial atenció als plans de manteniment de l'accessibilitat que, com s'indica en la llei 13/2014, el seu contingut també ha de desenvolupar-se amb el futur Decret.

Aquest aspecte ha estat llargament reivindicat pel col·lectiu de persones amb diversitat funcional, per la qual cosa, precisament la inclusió d'aquest capítol VIII "Manteniment de l'accessibilitat", va suposar un dels avanços que va aportar la normativa catalana, atès que fins ara no s'havia contemplat de manera directa aquest tema per cap llei.

8. Control del compliment de la legislació i normativa: les inspeccions i auditories d'accessibilitat.

Més enllà del manteniment de la cadena d'accessibilitat, està la verificació que l'obra o el servei pels quals es va atorgar una llicència (control administratiu previ, art. 61) són realment accessibles. Parlem del control administratiu posterior (art. 62). En quins casos és obligatori aquest control posterior? qui ho fa? quan? com es gestiona? Les respostes a tot això és el que, sens dubte, hauria de regular-se a través del futur Decret d'accessibilitat, amb l'objectiu de no perpetuar l'evasió de responsabilitats que impera en l'actualitat davant obres i actuacions noves que incompleixen normativa vigent.

9. Implantar l'obligatorietat del document informatiu d'accessibilitat i establir els seus mecanismes de gestió.

Es tracta d'una mesura de gestió de la informació que ja contempla l'actual llei d'accessibilitat catalana en el seu article 26.9 (no confondre amb el distintiu de qualitat descrit en l'art.55), molt demandada pel col·lectiu i amb una relació cost-benefici extraordinària.

La implantació de l'obligatorietat d'aquest document informatiu d'accessibilitat -feta amb coherència i rigor-, comportaria la primera diagnosi de l'estat del compliment de la normativa a nivell català. I així mateix permetria optimitzar les inversions ja fetes en aquest sentit, fomentant l'ús del que ja és accessible: p. ex. informar de la ubicació concreta dels espais reservats per a persones usuàries de cadires de rodes o amb dificultats en la deambulació en cinemes, teatres o auditoris.

10. Memòria econòmica: tota inversió necessita un pressupost.

Tal com especifica la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, el futur Decret d'accessibilitat ha d'incorporar un informe d'afectació pressupostària.

Sense uns recursos econòmics mínims i una gestió adequada d'aquests, tota normativa d'accessibilitat correrà el risc de convertir-se, de nou, en paper mullat. I cada termini establert per al seu compliment tornarà a transformar-se en una nova data de caducitat per als drets humans de milers de persones, de tots i totes: no oblidem que invertir en accessibilitat és invertir en un ben comú, en qualitat de vida per a tota la ciutadania.